

Zamburugli kassaliklarni uy sharoitda davolash

Andijon davlat pedagogika institute tabiiy fanlar fakulteti talabasi

Berdiyev Azizbek Abdumomin o‘g‘li

Andijon davlat pedagogika institute tabiiy fanlar fakulteti talabasi

Abdullayev Doniyorbek Maxmudjon o‘g‘li

Andijon davlat pedagogika instituti tabiiy fanlar fakulteti talabasi

Mirobido‘va Ruxshona Akmaljon qizi

Annotatsiya: Maqolada Zamvurug‘larning hayotimizdagi qanday kassaliklar kelibtirib chiqarishi haqida to‘liq ma‘lumot berilgan. Va bu kasalik bilan kassallanganda qanday belgilar paydo bo‘lishi haqida batafsil bayon etilgan. Bu kassalikdan qutulish uchun esa qanday chora tadbirlar qollanishi kerakligi haqida bilim ko‘nikmalar haqida aytib o‘tilgan.

Kalit so‘zlar; Zamburug‘lar, kasalik, tashxis ,mitselliy,giposulfit natriy,antibacterial, mikroflora ,infeksiya ,spora, patologik, tibbiyot, parazit,shaxsiy gigiena.

Key words; Fungus,sickness,diagnosis ,mycelial, hyposulphite sodium,antibacterial, mikroflora, infection, spore,pathological, medicine, parasite personal, hygiene

Ключевые слова; грибы, болезнь, диагноз, мицелий, гипосульфит натрия, антибактериальный, микрофлора, спора, кроват, лекарство, паразит, личная гигиена.

•Zamburug‘li kasalliklar- bu organizmlarning patalogik holati bo‘lib, inson va hayvon terisi va shilliq qavatlarida parazitlik qiluvchi mikroorganizmlarning hayoti faoliyati ta‘sirida yuzaga keladi. Zamburug‘lar ta‘sirida o‘simliklarda butun organizmlar yoki organism yoki uning ma‘lum qismi tuzulishi va fiziologik funksiyasining buzulishiga sabab bo‘luvchi kasallik jarayoni vujudga keladi.Ko‘pincha ipli tuzilmalar yoki dermatomitsetlar (trixofiton ,mikrosporon ,axorion) kuzatiladi.Zamburug‘larning ikkinchi guruhi – Kandida avlodiga mansub achitqi zamburug‘lari .Kasalik ,manbalari kasallangan hayvonlar yoki odamlar hisoblanadi.

Tibbiyotda zamburug‘li kasalliklarning tasnifi mavjud. Shunday qilib, bir nechta patologiya turi ajratiladi;

Keratomiko (turli rangli lishay cherepitasimon mikozi, piedra)

Dermatofiyalar (trixofitiya, mikrosporiya, favus, chot qatlamlarining epidermofitiyasi, oyoq mikozi);

Kandidozlar (yuzaki, teri va shilliq qavatlarga tarqaladi; Busse-Bushke, Djilkryast kandidozi, keloid blastomikoz)

Chuqur (xromomikoz, sporomikoz, gistoplazmoz, koksidoz, mitsetoma);

Pseudomikozlar (eritrazma, aktinomikoz).

Biroq, dunyoning ko‘pchilik mamlakatlarida zamburug‘li kasalliklarni patologik jarayoning lokalizatsiyasi bo‘yicha tasniflash qabul qilingan, unga ko‘ra

Tinea pedis - oyoq mikozi

Tinea corporis – tananing silliq terisi mikozi

Tinea cruris – choy mikozi

Tinea capitis – boshning sochli qismi mikozi

Tinea unguium – onxiomikoz (tirnoq mikozi)

Tinea manuum – bilak mikozi

Tinea barbae – yuz mikozi

Infeksiyalangan inson yoki hayvon tanasining nuqsonli qismi bilan yaqin kontakt qilish, shuningdek, bemorning ifloslangan buyumlari bilan aloqada bo‘lish orqali sodir bo‘ladi. Zamburuglar tashqi muhitda juda barqaror bo‘lgan sporalar bilan ko‘payganligi sababli kundalik buyunlarga, epidermis yoki shilliq qavatlarning boshqa jylariga tushadi va ular uzoq vaqt davomida saqlanib qoladi. Go‘zalik salonlari, sarta roshxonalar, basseynlar, hammomlar, maikur salonlariga tashrif buyurish paytida zamburug‘li kasalliklar bilan kassalanish xafi mavjud. Ortiqcha terlash (gipergodroz), immunitetning pasayishi, terida shilinish va yoriqlar mavjudligida, avitaminozlar va shaxsiy gigiena choralariga rioya qilmaslik bilan bog‘liq patologiya bo‘lish hollari mavjud.

Aomatlar

Odatda barcha zamburug‘li kasalliklar terining yengil va sezilmaydigan qiqiqlanishidan boshlanadi. Biroq, har bir turi ma‘lum bir alomatlar bilan tavsiflanadi.

Keratamikoz – bu epidermisga ta’sir etadi , yallig‘lanishni keltirib chiqarmaydi, shikaslangan dermatomalarning qipiqanishi , pigmentatsiyaning o‘zgarishi xarakterlidir. Shikastlanish o‘choqlari turli o‘lcham va shakllarga ega.

Dermatofiyalar – bundan epidermis va uning oetiqlari jalb etiladi, yallig‘lanish jarayoni rivojlanishi ehtimoli mavjud. Oyoq , sochlar , choy qatlamalari haddan tashqari qipiqanish yoki qizarish bilan tavsiflanadi yoriqlar, nomlanish shakllanadi. O‘choqli alopetsiya, tirnoqlarning rangi va qalinligi o‘zgarishi kuzatiladi.

Kandidozlar - oq rangli o‘choqlar paydo bo‘ladi , ularning ostida qizarishlar aniqlanadi. Og‘riq yoki qichishish bilan birga kechishi mumkin.

Chuqur mikozlar – bu terining , ichki a’zolarining tizimli , massiv shikastlanish bo‘lib , zamburug‘larning organizmlar bo‘ylab disseminatsiyali tarqalish bilan birga kechadi. Kechish tabiati o‘tkir yoki srunkali bo‘lishi mumkin.

Zamburugli kasaliklarni tashxislash

Tashxis mikroskopik va madaniy ekish tadqiqot usullaridan foydalangan holda amalga oshiriladi. Mikroskopik tashxis quyidagi choralarni o‘z ichiga oladi;

Bemordan tekshirish uchun soch, teri tangachalari yoki tirnoq qirindisi olinadi .Shuningdek , mitsellyning sporalari , gaz pufakchalari , yirik zamburug‘ fragmentlari ham qayt qilinadi Madaniy usul shikastlanishga sabab bo‘lgan mitselly turini aniqlashga imkon beradi. U zamburug‘larni ozuqa muhitida o‘stirish va ularning o‘sishi xakteri va hosil bo‘lgan kolloniyani baholashdan iborat.

Zamburug‘li kassaliklarni davolash

Patologiyalarni davolash va tegishli kompleks terapiyaning tayinlash bilan shifokoor-dermatolog shugullanadi. Terapiyada turli xil farmokologik shakllar qo‘llaniladi; tabletkalar, malhamlar shakllar qo‘laniladi.

Immunoterapiya – organizmning himoya xususiyatlarini (immunitetni) rag‘batlantirish va vitaminli terapiya ortiqchali qilmaydi. Tizimli zamburug‘larga qarshi vositalardan itrakonazal, flukonazal , terbinafin gidroxlorid,ketokonzal, ajratiladi. Mitsellydan qutulish uchun 60% xlorid kislotasi eritmasi bilan artish belgilanishi mumkin. Boshning sochli qismi shikastlanganda , ketokonazal asosli shampunlar buyuriladi.

Kandidozni davolashda; antibakterial dorilarni qabul qilish toxtatish, tizimli antifungal terapiya, zamburug‘larga qarshi dori vositalari, malhamlar (lamizil, klotirmazal)va kremlarni va ichak mikroflorasinitiklash uchun preparatlarni(probiotiklar) qo‘llash ko‘rsatiladi.

Oldini olish

Zamburug‘li kasaliklarni oldini olish uchun oddiy profilaktika choralariga rioya qilish kerak. Shaxsiy gigiena qoidalariga amal qilish ; kishi o‘z tarog‘i, oyoq kiyimlarida foydalanishi kerak .Mushuk, it , sigir ,ot kabi hayvonlar bilan yaqin masofada bo‘lgandan keyin qo‘llarni yaxshilab yuvish tavsiya etiladi.

Hulosa;

Demak insonlar zamburug‘lar bilan kassalanganda terida qichishishlar sodir bolishi terining qizarishi kabi holatlar sodir bolishi kabi holatlarni bilib oldik va bu kabi holatlar sodir bolsa qanday chora tadbir korishi kerakligi haqidagi bilib va konikmalarga ega bolib oldik.Zamburugli kasaliklarni davolashda ham o‘zboshimchalik bilan harakat qilmaslik kerakligi bu ishlar bilan shifokor dermatoliklar shug‘ulanishi kerakli haqida bilib oldik. Zamburug‘larning yana bir nechta turlari haqida va ular qanday belgilarni sodir qilishi haqida bilib oldik.Zamburug‘li kasaliklarni oldini olish uchun oddiy prafilaktika choralarini ko‘rish kerakligini shaxsiy gigiena qoidalariga amal qilish kerakligini kassalngan insonlarning foydalanadigan buyumlaridan foydalanmaslik kerakligini , mushuk ,it , sigir kabi hayvonlarga qaragandan so‘ng qol yuzlarimizni sovun bilan yaxshilab yuvish kerakligi haqida batafsil shunib oldik.

Foydalanilgan adabiyotlar;

1. Salimov X.V. 2015 Atrof muhitni muhofaza qilish. Ekologiya oquv qollanma
2. A.A. Nazarov .2020 Ekologiya va atrof muhit muhofaza qilish
3. Salimjon Buriyev , Dildora Mahkamova Vafabay Sherimbetov. Ekologiya va atrof muhit muhofazasi
4. Z.M. Sattoro‘v 2022. Ekologiya

